

בעזרת השם יתברך

פרשת צו - פרק כ"ד

שער הגלגולים

בו יבוארו עניני גלגולים איך שכמעט כל אחד בא בגלגול,
ופרטי סדר הגלגולים, וסוד הגלגול, ואיך לתקן שלא
יתגלגל עוד הפעם שהיסורים קשים מאוד
וקשה מאוד לבא לידי תיקון

יש נשמות שמתגלגלים ביהודים, ויש שמתגלגלים בגוים
רחמנא ליצלן, ועוד כמה בחינות בגלגול

כתב בספר עבודת הקודש (חלק ב פרק לב) בשם הרב בעל
התמונה זכרונו לברכה בספר היחוד שכתב בזה הלשון,
ואין האדם נקרב כי אם בגלגול דכתיב ממזרח אביא אם זכו
שלא לערב, וממערב אקבצך שערבו, ואותם שכתוב פעמים
שלש עם גבר, גם המתערבים בחוץ גם בפנים בערוה ובעבירה
ובאיסור כגון פושעים ועזי פנים וממזרים שלא באו ממזרח
ורגלי אבותם לא עמדו בסיני, או מתקע"ד דורות השתולים
בכל דור ודור נצים וניצבים, ופירוש דבריו כפי מה שפירש
אחד מחכמי האמת, אמר ולכן פרצופי ישראל כפרצופי הגוים
דומים אלה לאלה, ולכן כשמתערבים אלה עם אלה דרך גלגול
צריך השם לקבצם מהם, שנאמר ממזרח אביא זרעך שהוא
רמז לנשמות שהיו במתן תורה, וממערב אקבצך, רמז לאותם
שנתערבו בתוך גופי הגוים שעליהם נאמר פעמים שלש עם
גבר, כענין הגליות כי גם כן יש גולים מישראל בישראל עצמם,
כגון אלו שבאו על גלוי עריות שהזרע ההוא הם עזי פנים
ופושעים וממזרים, שעליהם אמרו חכמינו זכרונו לברכה
פנים שלא עמדו בסיני, או הם מאותם תתקע"ד דורות שעמדו

להבראות ולא בראם השם יתברך, אלא ששתלם בכל דור ודור והם הנקראים בתורה נצים ונצבים.

עוד כתב הרב זכרוננו לברכה: ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו עד כי לא יחפוץ במות הרשע כי אם בשובו, והיו פנימיים בסוד ועמד כלם צדיקים, והחוץ ילך בחוץ הפנים בפנים כי סוף האדם למות, ופירושו שיש נפשות רשעים שהיו בראשונה, ועוד באו פעם שנית בדרך הגלגול בגופים של ישראל, כמו שנאמר ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו ממקום קדוש וגוי, ר"ל שבאו מן האצילות ולשם הם חוזרים כי לא חפץ השם במיתת הרשעים כי אם בשובם מדרכם וחיו וכו'.

והמאור הקדוש רבן שמעון בן יוחאי עליו השלום אמר בספר התקונין, (ח"ז ו' כ"ב ע"ב) ואם שלש אלה לא יעשה לה לשכינה ויצאה חנם אין כסף, אין לו בושת פנים מהשכינה חצוף הוא, והן כל אלה יפעל א-ל פעמים שלש עם גבר ובשביל כך כי היא כסותה לבדה זהו גלגול ראשון, היא שמלתו לעורו זה גלגול שני, במה ישכב זה גלגול שלישי, עד כאן.

יש בחינת גלגול נשמה ויש בחינת עיבור נשמה

ומלבד שענין זה מקובל ביד חכמי המשנה והתלמוד מן הנביאים עד משה בסיני, עוד ראתה החכמה העליונה לרשום רשמים וסימנין בתורתו הקדושה, ולרמוז רמזים מהם יתגלו שערי אורה למקבלי האמת בסוד המופלא הזה מהם הרמז באמרו הן האדם היה. ואמרו חכמי האמת זכרונם לברכה כי הוא כמו איש היה, ומשה היה, ומכאן למדו שאין אנו בראשונה, וכן ומשה היה רועה בסוד ויהי הבל רועה, ויובן הענין משם משה כלומר אותיותיו, כי הסכימו למעלה בו עם בתיה בת פרעה לקראו

בשם זה בחכמה עליונה ולא נשתנה בסוד מ'מכון ש'בתו הישגית, ובסוד מ'ה ש'היה ה'וא, והוא עליו השלום אמר ויתעבר השם בי, ואמרו חכמי האמת כי הוא מלשון עיבור והוא בסוד העיבור, וכן אמרו במה שכתוב פוקד עון אבות על בנים וגוי' כי הוא בסוד העיבור, כי יפקוד על הרשע פעמים שלש ועמו הם רבעים, ומצוות היבוס הוראה עצומה ועדות גדולה על הענין הזה, ואי אפשר לשום חולק לחלוק עליו מדרך סברה, כי הוא קבלה מפי החכמים והחכמים מפי הנביאים עד משה עליו השלום בסיני.

**רשע וטוב לו צדיק ורע לו, הוא לפעמים מחמת
מה שהיה בגלגול הקודם**

והרב רבינו בחיי זכרונו לברכה כתב בזה הלשון, וצריך אתה לדעת כי הענין הזה חסד המקום על ישראל כדי שיזכו הנפשות לאור באור העליון, וכמו שאמרו רבותינו זכרונו לברכה כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, והענין הזה תמצאנו במליצת אליהו מפורש שאמר, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, להשיב נפשו מני שחת לאור באור החיים, יאמר הכתוב פעמים שלש היא מאירה באור החיים אשר על פני האדמה כדי להשיבה מני שחת וכו'. אמרו במדרשו של רבי נחוניא בן הקנה, מפני מה רשע וטוב לו צדיק ורע לו, מפני שהצדיק כבר היה רשע לשעבר ועתה יש לו עונש, וכי מענישין על ימי הנערות, והאמר רבי סימון שאין מענישין אלא מבן עשרים שנה ומעלה, אנא לא בחיי אמרי אנא דאמרי שכבר היה לשעבר אמרי, אמרו לו חבריו עד מתי תסתום דבריך, אמר להם צאו וראו משל לאדם שנטע בגנו כרם ויקו לעשות ענבים ויעש באושים, ראה שלא הצליח נטעו וגדרו ופרצו ונקה הגפנים מן הבאושים ונטעו עוד שנית, ראה שלא הצליח גדרו ונטעו פעם אחרת. אחר שנקהו, ראה שלא הצליח,

גדרו ונטעו עד כמה אמר להם לאלף דור דכתיב דבר צוה לאלף דור, והיינו דאמרינן תתקע"ד דורות חסרו בעולם, ועמד הקדוש ברוך הוא ושתלן בכל דור ודור עד כאן.

ומה שאמר עד כמה אמר להם לאלף דור, אין הכוונה שלא יזדקקו הנפשות עד אלף דור, אלא לומר שיתנהג מנהג זה עד אלף דור שהוא סוד ימות עולם, אבל בלי ספק בכל שמיטה יזדקקו הדורות, שהרי אמרו במדרש עצמו שקודם בוא משיח בן דוד יכלו הנשמות שבגוף, ואז יזכו החדשות לצאת, ואז בן דוד זוכה להולד כי נשמתו חדשה בכלל האחרות, ובזה נשלמה הכוונה בזה הפרק, עד כאן לשונו.

ענין הגלגול הוא חסד לישראל, כדי שיבואו כולם לתיקונם הראוי.

ושם בספר עבודת הקודש (חלק ב פרק לג) כתב עוד בענין הגלגול וזה לשונו: עם שענין הגלגול שאמרנו הוא חסד המקום ברוך הוא על ישראל, כדי שיזכו כולם לאור באור החיים, עוד יש טעם עמוק ואמיתי בדבר, והוא כי כבר התבאר בזה החלק כי ביאת האדם לעולם הזה צורך גבוה, והוא תיקון הכבוד, והתיקון ההוא אי אפשר שיושלם כי אם בעסק התורה וקיום מצוותיה, וההשמר מעבור על כל מה שהוזהר עליו ממצוות לא תעשה, ואז בהיותו משלים התיקון ההוא כראוי דבק בפאת הטוב שבעץ הדעת שנמשך אחריו באלה החיים וזוכה אל המלבוש ההוא שבארנו, ובו נהנה מזיו השכינה, וכמו שמצינו בתחלת צמיחת האומה שנשאב בהם זוהמת הנחש הערום בסיבת חטאו של אדם הראשון כתיב בהם ואת ערום ועריה, לפי שעדיין לא נשלמו במצוות והיו ערומים מהכבוד והזיו העליון, ואחר שנצרפו מהזוהמא ההיא בכור

הברזל במצרים מקום שנלקחה משם לו החזירוה, אז זכו להתלבש בזיו השכינה וכמו שכתוב וענך עומד עליהם :

ואם האדם לא השלים התיקון ההוא ועבר על מה שהוזהר עליו בתורה, הנה הוא גרם הקיצוץ והפירוד בייחוד ובלבל צורתו וקצץ נטיעותיה והחריבה, כי דבק בפאת הרע שבפך הדעת ומעתה נמסר בידו וברשותו להענישו ולייסרו, ואחר שבפעם הראשונה שבא לא זכה לתקן מה שנברא לתקנו ולהשלימו והוא צריך על כל פנים לתקנו כי לא די בזולת זה ואי אפשר באופן אחר כלל, לזה ראתה החכמה העליונה שישוב לימי עלומיו שנית ואם לא נתקן בשנית שיבא גם פעם שלישית, וכענין הן כל אלה יפעל א-ל וגוי, והנה הוא מקבל עונש וייסורין בזה העולם חלף עבירותיו שעבר כבר, ומשתדל לתקן את אשר עוותו בתשובה ומעשים טובים, ובזה נתקן וזוכה להתלבש בזיו השכינה לאור באור החיים, וענשי גיהנם יספיקו לייסר הנענש על עברו חוק והפרו ברית התורה ואז ינקה מאלתו, אבל תיקון הכבוד שהוא התכלית שנברא בעבורו ואין שלמות בזולת זה כלל ולא סגי בלאו הכי במה יתוקן ובמה ימלא החסרון והוא לא טרח ולא הכין בערב שבת, יתאמת אם כן שאי אפשר להשלים ולמלאת החסרון, כי אם בשובו לימי עלומיו פעם אחר פעם עד אשר יצליח אשר שלחו ונברא בעבורו שהוא תיקון הכבוד ועיקר התכלית, וממנו ימשך התועלת העצום אל הגורם שיאכל בטובה יגיע כפיו יאכל ויהנה מזיו השכינה, ובזה נעשה ונשלם החפץ והרצון העליון, וכל עוד שלא נשלם על ידי האדם הרי הוא כאלו לא בא ולא נברא, וצריך על כל פנים שיבא ויברא להשלימו, כי כן היה הרצון מתחלה, וכן פעם אחר פעם עד השלימו את דבר השם דבר השם ממש.

רבן שמעון בן יוחאי ע"ה מגלה לנו (ת"ז ו' נ"ב ב') הפשט של שארה כסותה ועונתה וגו', ואין מי שיבקש מזון שהוא שאר השכינה, כסותה זה כסות של מצוה, כסות של ציצית ועיטוף שלו, ותפילין של יד, שנאמר בה תפלה לעני כי יעטוף, ועונתה - קריאת שמע בעונתה, ואם שלש אלה לא יעשה לה לשכינה ויצאה חנם אין כסף

והמאור הקדוש רבן שמעון בן יוחאי עליו השלום (ת"ז ו' נ"ב ב') אמר בספר התיקונים, ועוד הם שואלין מזון כסות ועונה שהיא עונת זוגם שנאמר בה שארה כסותה ועונתה וגו', ואין מי שיבקש מזון שהוא שאר השכינה, כסותה זה כסות של מצוה, כסות של ציצית ועיטוף שלו, ותפילין של יד, שנאמר בה תפלה לעני כי יעטוף, ועונתה - קריאת שמע בעונתה, ואם שלש אלה לא יעשה לה לשכינה ויצאה חנם אין כסף, אין לו בושת פנים מהשכינה חצוף הוא, והן כל אלה יפעל א-ל פעמים שלש עם גבר, ובשביל כך כי היא כסותה לבדה זהו גלגול ראשון, היא שמלתו לעורו זה גלגול שני, במה ישכב זה גלגול שלישי, עד כאן.

עוד כתב שם וזה לשונו: ולשלמות מה שאנו בביאורו מענין הגלגול אכתוב מה שמצאתי לאחד מהחכמים זכרונם לברכה תשובת שאלה בענינו, וזה לשונו כבר ידעת כי כל דבר שב לשרשו וזה דוקא בשלא הוסיף עליו או גרע ממנו, דכתיב והרוח תשוב וגו', אבל כשהשחית האדם דרכו הנה נתבלבלה צורתו והמשיכה עליה רוח ממקום טמא, לפיכך אינה ראויה שתשוב לשרשה הקדוש כי כסתה כלימה פניה ועלתה חלודה עליה, וצריך למסור אותה ביד המדרגה החיצונית שחטא בה והמשיך מרוחה עליו ועל צורתו כאמרם זכרונם לברכה יורד ומשטין עולה ומקטרג נוטל רשות ונוטל נשמה.

והרי המדרגה ההיא חוזרת לנקות ממנה מה שהמשיכה זאת הצורה עליה ממנה, והרי הצורה ההיא מתלבנת שם, ואזי אחר ליבונה זוכה לשוב לשרשה שהוא גן עדן של מטה שמשם לקחה מלבוש שהיא גויה רוחנית וגן עדן זה כסא לגן עדן של מעלה, וגן עדן של מעלה כסא לאצילות, ושואבת שם משרשה וזוכה לעלות לחזות בנועם השם ולבקר בהיכלו בתוספת גדולה מאשר היה לה קודם שבאה לזה העולם השפל, ולפעמים המלאך המלמד עליו סניגוריא זוכה בדין שתצא זאת הצורה מגיהנם מתוקף הצער ההוא ויחזור לימי עלומיו ויתלבש בטיפה הראויה לה ותזדכך בזה העולם על ידי יסורין, ולפעמים על ידי יבם או על ידי אחר קרוב אל היושר, ולפעמים יוצא מן היושר לפי מעשיו הראשונים בנקות ממנו קצת ויבא בממזר או בחלל או בנתין או בגוי גמור לפי המשכו אחר מדרגות האילן החיצוני.

ויש מי שמתקן ובטל ממנו ענפי האילן והוא בהחלט או על הרוב ויתקן באחרונה, ויש מי שיוסיף על חטאתו פשע להשמדו עדי עד כי הכל צפוי והרשות נתונה, וכשבא לפעמים בגוי לפי מעשיו הראשונים בא בגוי עז פנים משחית ומחבל, הנה מצד בחירתו אפשר שחוזר ומתקן ובאין עליו יסורין ונתקן בצד מה, וראוי שיתגלגל פעם אחרת במציאות גוף יותר קרוב אל הקודש, אבל עדיין בא בגיות והוא מחסידי אומות העולם, והנה יזדכך פעם אחרת לבא בקהל אחר שיתגייר על דרך גלגול, והנה שב כל דבר לשרשו אם בנקיון של גיהנם או בנקיון של גלגול.

חילוקי הגלגול אי אפשר לעמוד עליהם

ולפעמים יתגלגל על היותו בלי ענף שהניח בעולם הזה, ואם בשביל שהוא חסר מלהשלים אי זה אבר מאבריו לפי שבחסרון הרי הוא פגום ואין ראוי שישרה

השלם על הפגום, ולהשלים הפגימה והחסרון ההוא חוזר ומתגלגל בגלגולן של נביא וכיוצא, וחלוקי הגלגול אי אפשר לעמוד עליהם שהם סוד העיבור שעיקר שרשם הוא בחכמה עליונה שהיא המחשבה, ואפילו משה רבינו עליו השלום לא השיג בשלימות סוד רשע וטוב לו וכו' צדיק וכו' שהוא סוד הגלגול כאשר נאמר לו בגלגול של ר' עקיבא שתוק כך עלה במחשבה וכו', עיין שם.

אלו עסקו ישראל בתורה, אין צורך לגלגולים, כי אין הגלגול אלא להשלים חסרון התשובה

ובספר הקדוש ספר חסד לאברהם (מעין א, נהר יב) כתב מענין הגלגול בזה הלשון: גלות ושעבוד מצרים לישראל, ואין ספק כי השכינה ירדה עם ישראל בגלות כנזכר בזוהר שמות על הפסוק איש וביתו באו עיין שם, וסוד גלותם היה קשה מאד יותר מגלותינו זה, מפני ששכחו תורת השם, וכיון שפרקו עול תורה ומצוות נתנו עליהם עול דרך ארץ, דהיינו הקליפות העמיסו עליהם מכות ופצעים, והטעם כי עיקר גלות הוא צירוף לנשמות המזוהמות במעשים המגונים, ושם נתגלגלו כל הדורות, ואלו עסקו בתורה ונטהרו בתוכחת התורה בתשובה מה צורך לגלגולים, שאין גלגול אלא להשלים חסרון התשובה, ולזה אילו עמדו ישראל בצדקתם לא היו צריכין לצירוף השלכת הבנים ליאור, ולא אל העבודה קשה בחומר ולבנים וגוי לכל אחד ואחד, וכיוצא, ויש חייב אלף מיתות חוזר ובא וחוזר ובא עד שיצטרף, ולכן נכנסו תחת גזירות הקשות.

תשובה אחת יפה מכמה גלגולים ומיתות

אמנם אילו היו צדיקים היו נתקנים בתורה ובמעשים טובים ובתשובה, כי תשובה אחת יפה מכמה

גלגולים ומיתות, ומאחר שהם פרקו עול תורה ואחזו בגלגולי מצרים לכן לא היו מספיקין לתקן כי אם בסוד הגלגול, ונתן הקדוש ברוך הוא בעצתם דהיינו שכינה בתוך השרים, ואמר לו הבה נתחכמה פן ירבה כדי לגלגל טהרתם, ואילו עשו כאבותם היו מכניעים הקליפות והשביתו אותם, והם לא רצו, וירדו תחת רשות של הקליפה וכל הצלם והתמונות לחיצונים שעמד מנבוכדנצר ואילך הכל היו יחד במצרים.

כאשר עוסק האדם בתורה נפדה מן הגלגול, כי פדיון הגלגול והגלות הוא תורה לשמה

ושם בספר הנזכר לעיל (מעין ב, נהר ז) כתב: הענין שעם היות שיעסוק האדם במצוות ויטיב דרכיו לא יועילהו זה לבד לעולם הבא, מפני שכל עסק האדם בעולם הנשמות אינו אלא בתורה ואם כן עיקרו הוא שיעסוק בתורה, ואז על ידי התורה יזכה לעולם הנשמות שהוא עולם הבא, ולזה אם לא ידע לעסוק בתורה חייב לגלות דהיינו גלגול, ופדיון הגלגול והגלות הוא התורה מפני שאין ראוי שיהיה בין הצדיקים כאבל ושותק בלי תורה וכו', ולזה אם לא עסק בתורה צריך להתגלגל ללמוד תורה, אמנם כשיתגלגל עבור זה יתגלגלו נפש רוח ונשמה יחד ואין קשר השלשלת נותר חס ושלוש, משא"כ בשאר המתגלגלים בסיבת עון שלא הצליחו בעבודה כמש"ה הן אלה יפעל א-ל, פעם ראשונה מתחדשת הנפש בנפש חדשה והראשונה נכרתת, וגלגול הבי' ברוח חדש והרוח הקודם עם נפש הקודמת נכרתים, ובגלגול הג' הנשמה משתנה ומתחדשת ברוח ונפש חדשים, וזהו טורח גדול כנזכר בתיקונים, וזה סוד ג' גלויות שגלו ישראל ואינם נגאלים כי אם בזכות התורה כדי להיות גאולתם שלימה.

לפעמים מלבישים את הנפש בחיה ובבהמה טהורה או טמאה, ולפעמים בעוף ובכל החי, הכל לפי העון

ובספר הקדוש חסד לאברהם הנזכר לעיל (מעין ד, נהר כז) כתב עוד בענין הגלגול וזה לשון קדשו: הנה הענין חמריה דרבי פנחס הוא ענין מתמיה, וכי הבהמה היא בת עונשין כנראה מן הזוהר שהיו מענישין אותה על שעמדה במקום בלתי טהור, וכן שאר עניינים כנזכר בזוהר. האמנם מזה יתבאר סוד הגלגול כי לסיבת הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה, מלבישים הנפש בחיה ובבהמה, פעמים טמאה ופעמים טהורה, ובעוף, ובכל החי מכל בשר, הכל לפי העון, ותתלבש שם עד ירצה עונה. ולפעמים לא יספיק זה אלא יגזר עליה מיתת עצמה, אם ישרה בעיני בוראה תהיה בהמה לקרבן, ואם לאו לאכילה, ואם לאו נבלה לכלבים, ואם לאו בגמל וחמור, ואם לאו במיתה קשה אפילו בחמור או בכלב, הכל לפי הענין, וזה היה כח חמורו של רבי פנחס, וזכה שם להטהר קצת, ומענישים הנפש ההיא כראוי לה, והנפש המתלבשת בבהמה ישיג ויראה כשד מן השדים, מפני שאין קשרה בחומר הבהמה כקשר הנפש בגוף האדם, והוא ענין גלגול ועיבור, באדם תתגלגל, ובבהמה תתעבר, ויש לה פירוד מהחומר קצת ושם מצטערת צער גדול לא ישוער לאדם.

מי שמתגלגל בתלמיד חכם ומי בעם הארץ

ושם (במעין ד, נהר לב) כתב בזה הלשון: לבאר סוד שורש נשמת תלמיד חכם ועם הארץ, וסוד גלגול נשמת משה רבינו עליו השלום בגלות.

הענין שרבי שמעון בר יוחאי עליו השלום נכנס לעולם הנפשות אל הדקות ההוא בחסידותו, ושם עסק

בתורה עם נפש רעיא מהימנא, וחיבר שם הרעיא מהימנא לצורך הדור כנזכר בתיקונים.

התלמידי חכמים וכשרים הם ניצוץ ממשה רבינו עליו השלום, ועמי הארץ העזים והקשים הם גלגול של קליפת לילי"ת הרשעה

וגם עתה רעיא מהימנא מתנוצץ בס' רבוא ממש נשמתו סובלת צער קדושי בני ישראל שאינם יכולים לפרות ולרבות בתורתם, בהתנוצצות נשמתו בת"ח מפני צער עניים בגלות, והיינו והוא מחולל מפשעינו וגו', מפני שעל ידי חטאי ת"ח הקדוש ברוך הוא גוזר עליהם גזירות עוני בגלות, נמצאת נשמת משה רבינו עליו השלום מצטערת בצער עונש עוונינו ופשעינו, הנה כשירי ישראל הם מקום גלגולו ועיבורו והתנוצצותו, אמנם שאר עמי הארץ הקשים והעזים הם ניצוצות חיצונים שפזרה לילית הרשעה בישראל, והם הם עזי פנים בעלי זרוע המצערים תלמידי חכמים ומתאכזרים כנגדם, ועל זה רמז משה רבינו עליו השלום ויתן את רשעים קברו, ירצה הוא מתנוצץ בצדיקים, והצדיקים הם בין שאר הרשעים עזי פנים שבדור כאלו משה רבינו עליו השלום קבור בין הרשעים, עד כאן לשונו.

עוד כתב שם בספר חסד לאברהם (מעין ד, נהר נד) וזה לשונו: ולזה יוכבד אם משה היתה גלגול חוה, ואולי גם עמרם הוא גלגול אדם, ולכן מת בעטיו של נחש, והוא פירש מן חוה אשתו יוכבד ק"ל שנים כדי שבאותם ק"ל שנים ימשכו אותם נגעי בני אדם קדמאה ויבואו לעולם, ואחר שכלו כולם מלבא לעולם, אז חזר עם אשתו והוליד למשה רבינו עליו השלום לתקן אותם הניצוצות שלו, דוגמת שת שנולד אחרי שחזר אדם עם חוה אשתו, ושת

הוא גלגול משה, וראה איך כל דרכי הא-ל יתברך מכוונת ביושר.

עונש השלישי שהוא הגלגול קשה יותר משנים הראשונים, שהם תשובה ויסורים, מיתה וגיהנם

ובמעין ה' (נהר י') כתב: ובענין החטא והפגם בעשייתו כן ממש תיקונו בתשובתו והוא טהרה היותר נכונה שבכל טהרת העונות, ומיני הטהרות הם ג', א' תשובה ויסורין וכיוצא, הב' מיתה וגיהנם, הג' גלגול, וכל אחד קשה מחבירו, והיותר טובה מכולם היא התשובה שממש כמו שהגבירו במעשיו כן מבטל כחו במעשיו מדה כנגד מדה וממש מכבה האש הנבער בעבירותיו. ויש עון גורם פגם בנפש ונתקן בגיהנם. ויש עון פוגם בספירות ונתקן בגלגול, ויש צריך תיקון בגלגול ובגיהנם. אמנם התשובה מוחקת הכל ומתקנת הכל.

ובמעין ה' (נהר יז) כתב: והענין כשהרוח הולך נע ונד בתוך כף הקלע בורח מן השטן, ומכניס עצמו בדומם או בצומח במקום הגזור עליו והראוי לו, ואז כשנכנס בגוף אין יכול להזיק לו השטן, וגם כן תבין הפסוק אסוף אסיפם וגו', וגם כן פסוק ואספת דגנך וגו' פ"י באכילת הצומח ואכלת ושבעת, שהיא שביעת הנפש מן הנאבד ממנו תאסוף הנצוצות המובלעות בתוכו שהם דגנך וגו' דגנך ממש, ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואחר כך ואכלת ושבעת שהיא שביעת הנפש מן הנאבד ממנה, השמרו לכם אם לא תשמרו דברי תורה וסרתם וגו', ועצר את השמים וגו' שישאר העולם יבש, והאדמה לא תתן את יבולה ויהיו הניצוצות מובלעים בתוכה, וזהו ואבדתם מהרה כי זהו האיבוד שלהם, וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה גדול יום גשמים כקיבוץ גליות וכו'.

**לפעמים מתגלגלת הנשמה בדומם, לפעמים בצומח,
לפעמים בחי, ולפעמים במדבר, הכל לפי העון
בגלגול הקודם, והיותר קשה שבגלגולים
הוא גלגול באבן דומם יבש**

ואם תהיה הנשמה יותר רעה, יורידו אותה לדומם, והאדם שיש לו קורבה עם נשמתו מתקן אותה ומוציא אותה מהמצרים האלו, כי היותר קשה שבגלגולים הוא גלגול באבן דומם יבש שלא יוצא ממנו תועלת, שנאמר אבן מקיר תזעק, לצאת אותו הרוח ממקומו, וכמו נבל שנאמר וימת לבו ויהי לאבן, שבא בגלגול בנבל שהיא נשמת בלעם, ולזה יונוס ויומבירוס בניו עשו את העגל כמו שיתבאר לקמן בס"ד.

**אם יוכשרו מעשי האדם, הוא עולה ממדריגת אדם
עד למדריגת מלאך**

ודע כי אין שום נברא בעולם שאינו מן בירור הז' מלכים, כי המובחר ממנו באצילות, והיותר גרוע הוברר בבריאה, והיותר גרוע ביצירה, והיותר גרוע בעשייה, והיותר גרועה בקליפות. והנה יש בעשייה ד' בחינות הנזכרים הדומם והצומח החי והמדבר, אמנם האדם הוא המובחר שבכולם ואם יוכשרו מעשיו הוא עולה ממדריגת אדם עד המלאך, כי זהו סדר הבירור, כי הצדיקים על ידי אכילתם מתקנים ומבררים כל הדברים שהם סוד פסולת ועכירות, והם מתקנים מבחינת הדומם עד בחינת אדם גמור, אמנם הרשעים להיפך זה כי אדרבא חלק האדם מורידין אותו עד בחינת דומם, ויש רשעים שגורמים על ידי עונם שכשימותו יתגלגלו בבעלי חיים שאינם מדברים כי הם כל כך נבזים ומכוערים כמותם, ויש רשעים שעל ידי עונם מתגלגלים בצומח, ויש רשעים שמתגלגלים בדומם,

כמו שביארנו למעלה. ודע כי המגולגלים בבחינות הנזכרים הם עומדים שם בגלגול זמן קצוב שנגזר עליהם, עד ימרק חטאו שגורם לו זה הגלגול, ובכלות זמנו עולה למדרגה אחרת ומתגלגל בבעל חי עד זמן קצוב, ואחר כך יתגלגל באדם.

**כאשר האדם הוא צדיק ועושה מעשים טובים,
גם המגולגל ההוא מזדכך ומתקן על ידו.**

ודע כי אופן גלגול באדם הוא באחד משני פנים, או דוגמת אלו הרוחות שאנו רואים שנכנסים בגופות בני אדם ומדברים שם בתוכם ומספרים כל הקורות אותם כנודע רחמנא ליצלן, או הוא באופן אחר כי הם מתעברים באדם בסוד עיבור ומתדבקים בו בהסתר גדול, וכאשר האדם יהיה צדיק ויעשה מעשים טובים גם המגולגל ההוא יזדכך ויתקן על ידו, ואם חס ושלוש יחטא האדם ההוא אז גורם רעה לעצמו ואותו העיבור מסייעו לדחותו לדרך רע, כי כמו שנשמת הצדיק מתערבים באדם על ידי זכיותו והם מסייעין את האדם לדרך טובה, גם (אם) האדם [ה]חוטא גורם שידבק בו נפש הרשע ומסייעו לו לדרך רע וגו'.

**מי שמתגלגל בדומם יכול להתעלות להתגלגל לצומח
רק בזמן ידוע, בד' חדשים אמצעיים של השנה.**

ודע כי מי שנתגלגל בדומם אין לו זמן לעלות להתגלגל בצומח רק בזמן ידוע, והוא בד' חדשים האמצעיים של השנה שהוא אב אלול תשרי חשוון, ואם נשלם זמן הקצוב שלהם בד' חדשים הנזכרים הוא עולה ומתגלגל בצומח, ואם לאו אינו עולה (אלא) עד ד' חדשים אמצעיים של שנה הבאה. וכן המתגלגל בצומח זמן עלייתו להתגלגל בבעל חי, הוא בד' חדשים הראשונים של השנה, והם ניסן

אייר סיון תמוז, ואם לאו אינו עולה אלא עד ד' חדשים הראשונים של שנה הבאה. והמתגלגל בבעל חי זמן עלייתו להתגלגל באדם המדבר, הוא בד' חדשים האחרונים של השנה והם כסליו טבת שבט אדר, ואם לאו אינו עולה אלא עד ד' חדשים אחרונים של שנה הבאה, עד כאן לשונו.

נשמת בעור אביו של בלעם נתגלגל בצומח

ושם (מעין ה, נהר יז): וכבר ידעת כי ערב רב הם עשו את העגל, וראשי ערב רב הם יוניס וימבוריס הם שני בניו של בלעם הרשע, והם אשר לקחו עצה ואשר השליכו טס של זהב וגוי, וצריך לידע מה כוונת בני בלעם בעשותם את העגל הזה ומה הנאה היה להם בזה, אמנם הענין הוא כי הלא נודע כבר אצלינו כי בלעם הוא פסולת הזוהמא שיצא מדעת שהוא שורש משה רבינו עליו השלום, וז"ש ויודע דעת עליון, גם ערב רב הם סוד הפסולת של הדעת, כי כן ערב רב בגימטריא דע"ת, אך אינם כל כך זוהמא כמו בלעם. ודע כי לבן ובלעם ובעור ובניו של בלעם כולם משורש אחד, כי לבן הוליד בעור ואחר כך נתגלגל לבן בבלעם, וכולם היו מכשפים גדולים ועובדי עבודה זרה. ודע כי נשמת בעור אביו של בלעם נתגלגל בצומח, והיה תמיד באותו גלגול ולא היה יכול לצאת משם, ולכן בני בניו שהם יונוס וימברוס רצו להעלותו, וכן כל הערב רב רצו בזה כי קרובים הם אליו, ולכן נמצאו באותו מעשה הרע ההוא, וראו כי אי אפשר להוציאו משם אם לא על ידי שיחטיאו את ישראל, ועל ידי קטרוג זה תתגבר הקליפה ותוכל להוציא את בעור אביהם משם וגוי, ולכן השליכו אותו הטס של זהב שכתוב בו עלה שור, כדי שעל ידו תעלה גם כן נשמת בעור אביהם המגולגלת בצומח ויתגלגל בבעל חי, שהוא השור ההוא הנעשה על ידי כשפיהם, ויעלה מדריגה גדולה עד שיעשה אלוה עליהם, ואז יצא העגל צוח ואמר

אנכי השם אלהיך, שהיה כח בעור הרשע שם, ושם רשעים ירקב הנתון תוך העגל ההוא על ידי הכשפים, והרשע ההוא היה אומר אלה אלהיך ישראל. וזהו סוד שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהאכילוהו עשבים כמו שכתוב כתבנית שור אוכל עשב, פ"י כי כיון שהוא היה מגולגל תוך העשבים שהם צומח לכן היה אוכל עשבים להעתיק משם נשמתו המגולגלת שם, ועל ידי אכילתו אותם יחזרו אבר מאברי השור, וענין זה היה חדש תמוז, כי הוא חודש האחרון מן הדי' חדשים שבו נשלמים המגולגלים בצומח להתגלגל בב"ח כנזכר לעיל.

אם היה מגולגל במעט עפר ונטלו העפר לתוך תבשיל ואכלו האדם, עולים מדריגות דומם צומח חי מדבר ביחד, וכן אפשר להתגלגל במלח שנקרא צומח, ויש מגולגלים גם במים

ובחסד לאברהם שם מעין ה' (נהר יז) כתב: ודע כי לפעמים מתגלגל האדם מדומם לאדם, כיצד הרי שהיה מגולגל במעט עפר ונפל אותו העפר תוך תבשיל ואכלו האדם, הנה אז מתגלגל בו ועולה כל אלו המדריגות ביחד, והנה גם כן אפשר להתגלגל במלח ונקרא צומח, ולכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה הנוטל מלח מן המחצב חייב משום קוצר ואין קצירה אלא בצומח, ויש מגולגלים במים, ולפעמים יגולגל האדם מצומח לאדם, כגון בעשבים ויאכלם האדם, ויש כמה מינים בגלגולים.

הצדיק בעת אכילתו מתקן את המגולגלים

והנה הצדיקים בעת אכילתם הם מתקנים אותם המגולגלים, ואם האוכל אותם יהיה אדם רשע אפשר שיפגום אותם על ידי מעשיו, ואפשר שהמגולגלים יזיקו אותו ויענשוהו ויחטיאוהו רחמנא ליצלן מכל פגעים

רעים, כי אין לך רגע שאין בהם כמה מקרים כאלו לאדם בעת אכילתו או שתייתו, אמנם הצדיק לא די שאין המגולגלים מזיקים אותו אלא אדרבא מתתקנים על ידו.

טעם שאסור לעם הארץ לאכול בשר

ולכן ראוי לאדם לכוון בעת אכילתו ולא לאכול כמנהג הבהמות. ואמנם מי שהוא עם הארץ אינו מתקן שום מדריגה כלל, ולא די שאינו יכול לתקן במדריגה הרחוקה ממנה הרבה, אלא גם במדריגה הקרובה אליו אינו יכול לתקן, כמו מי שהיה מגולגל בבעל חי ונתגלגל בו שאינו רק מדריגה א', עם כל זה לא יוכל לתקן כלל, ולזה אסור (עם הארץ) לאכול בשר, אבל שאר דברים יכול לאכול כי אין מענישין אותו על זה רק כשאינו יכול לתקן אפילו מדריגה א'.

ודע כי התלמידי חכמים שיודעים בתורה אבל אינם יודעים חכמת האמת והקבלה בסודות התורה, אלו יכולים להעלות המגולגלים מדריגה אחת והוא מבעל חי לאדם, והיודעים חכמת האמת והקבלה יכולים להעלות ב' מדריגות שהם מצומח לאדם, והמופלאים בחכמת האמת מאד מאד אלו הם יכולים להעלות אפילו מן הדומם עד האדם וכו'.

הדברים אינן יוצאין מידי פשוטן, אמנם ביאור הדברים הוא שאין עני אלא מן התורה ומן המצוות, ולכן היה אומר רב חסדא כי לא בעניותי פי' בהיותי עם הארץ קודם שהיה חכם בתורה, ולא בעתירותי פי' אחר שנתחכם בתורה מעולם לא רצה לאכול ירקות ודבר הצומח, הטעם כי כשהיה עני עם הארץ לא היה יכול בודאי להעלות מצומח לאדם, ומכל שכן שלא היה אוכל בשר כי עם הארץ אסור לאכול בשר, וגם בעשירותו שהיה חכם והיה יכול להעלות אפילו שתי מדריגות כגון מצומח לאדם, לא היה

רוצה להטריח עצמו ולאכול ירק ולתקן ב' מדריגות ביחד, כי צורך טורח גדול, ולכן היה אוכל בשר שבטורח מועט יכול לתקן מעלה א' לתקן כמה מגלגולים של אותה המדרגה.

טעם שיש לפעמים אנשים צדיקים אבל יש להם איזה מעשה רע שאינם יכולים ליפרד ממנו

אמנם אם יפגע המגולגל במי שאינו יכול לתקנו, כגון מגולגל מבעל חי באדם עם הארץ, או מצומח באדם תלמיד חכם שאינו יודע חכמת האמת, הנה יזיק לו מאד ויסיתתו בכל דרכיו וימנעהו מכל המצוות, וזה סוד שתראה כמה אנשים צדיקים ויש להם איזה מעשה רע שאינם יכולים ליפרד ולהמנע ממנו, והוא לסיבה זו כנזכר, כי פגע בו מגולגל א' שהיה דרכו באותו העבירה והוא מרגילו כמוהו באותה העבירה, ולפעמים שיתגלגלו כמה מגולגלים ביחד רחמנא ליצלן ולשזבן, (וזה מה שכתבתי לעיל. מהרי"א זלה"ה וכו').

טעם שלפעמים אין הרשעים מתגלגלים, כי הכל לפי העון, אם יכול לימרק בגיהנם אינו צריך להתגלגל, כי הגלגול קשה מן הגיהנם

וכפי חטאו של אדם כך יתגלגל. והנה הרשעים אחרי פטירתם הם נענשים בגיהנם ומתכפרים, והטעם לפי שהא-ל יתברך רואה שבכל גלגול וגלגול יעשה הרבה עבירות יותר מזכיות, ולזה אחר שרואה שעשה הזכיות הצריכות לו אינו חוזר לגלגולו, והעבירות שלו ממרקם בגיהנם. אך הצדיקים והחכמים אינם יכולים לכנוס לגיהנם, כמו אלישע אחר, ולכן צריכין להתגלגל בעולם הזה למרק איזה עון. ודע כי הצדיק מוכן אחר פטירתו לעלות במעלות ואינם שוות, כי תחילה ימרק קצת עוונותיו

ואז יתנו לו מעלה אחת, וכשירצו להעלותו מדרגה אחרת יותר גדולה יענישוהו וימרק חטאיו היותר קטנים וקלים כדי שיעלה שנית, אחר כך מענישין אותו על דקדוקי מצוות כחוט השערה כדי להעלותו במעלתו האמיתית.

רוב בני האדם אינם נמלטים מהגלגול

ודע כי רוב בני האדם לא ימלטו מלהתגלגל כל כך זמן בכל מיני הנבראים, כדי שיקבל עונשו בגוף ונפש כי צריך להגשימו כדי שיסבול וירגיש הצער על עונשו, ולכן אפילו התלמידי חכמים והצדיקים יש בהם קצת מי שנתגלגלו בכמה מיני גלגולים הנזכרים, מחמת שבא לידם עון אחד גדול, ולא די זה אלא גם אחר כמה שנים שנחו בעולם הבא כאשר רוצים להעלותם יותר חוזרים שנית להענישם כנזכר, ואין להאריך בפרטים האלו כי הם כבשי דרחמנא ועיני בשר לנו עינין סתימין, והצדיקים הגדולים כדוד המלך עליו השלום וכדניאל הוצרכו להתבשר שינוחו בעולם הבא ולא יצטרכו להתגלגל, כמו שכתוב "ואתה לך לקץ הימין ותנוח", ובדוד אמר "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים" וגו', ועם כל זה מצינו איך היה ירא ומצטער כל ימיו מן הפחד הזה, כמו שכתוב לולא האמנתי לראות בטוב השם וגו', קל וחומר לשאר בני אדם, ועם כל זה מצינו דוד שישב ז' שנים אחר מיתתו שלא נכנס לירושלים של מעלה למחיצתו העליונה, ואין להאריך במקום שאמרו לקצר.

הכרוז מכריז על כל מגולגל ועונשו, כל אותו הזמן של הגלגול שנגזר עליו.

ודע כי אין שום אחד מאלו המגולגלים שאין לפניו כרוז שמכריז עונשו ועוונו כל אותו הזמן של אותו הגלגול הנגזר עליו, גם יש עמו מלאך שוטר א' המחניקו בתוך

המים, או בגלגול ההוא ואינם נפרדים ממנו עד תשלום עונשו, גם יש לפנייהם בית דין אי שדנין אותו בכל עת, ומשנים אותו מעונש לעונש כפי הדין הראוי לו וכו', מהרי"א זלה"ה.

ובמעין ה (נהר יט) כתב וזה לשונו: דע כי כשחטא אדם הראשון או הבל או קין, הנה כל ניצוצי נפשו ורוחו ונשמתו נפגמו אז, והנה הנפש היא דוגמת הגוף ממש מרמ"ח אברים, ויש ניצוצות בראש וניצוצות בעינים וכיוצא עד הרגלים, וכן אל הרוח וכן אל הנשמה. ודע כי כל אלו האברים והניצוצות נתערבו בקליפות, וזהו סוד גלות הנשמות, ובכל דור ודור יוצאים אותם הניצוצות ובאים לעולם כפי בחינת הדור, או מניצוצי הראש וכיוצא כנזכר.

ודע כי לפעמים יחטא האדם בגלגול ההוא ויחזור להשתקע בקליפות הוא וניצוצות הנמשכות ממנו ונכנסים בעמקי הקליפות, ולזה כשהנפש מתגלגלת אין עיקר גלגולה רק באותו חלק הניצוץ הראוי לגוף ההוא, והשאר הוא בסוד עיבור, ואם יעשה האדם ההוא איזה מצוה יהיה לנפש ההיא גם כן אחיזה בה, כי היא מסייעת אל אותו הניצוץ לעשות אותה המצוה, ואחר שהיא סובלת אותם היסורים בגוף הזה בזה, וגם עונש המיתה ושאחריה, בזה יתכפרו עוונותיו הראשונים, וכבר קדמו לו זכיות מצוות מן זמנו הראשון, וגם החלק שלוקח עתה מן המצוות שעשה ניצוץ זה ובזה היא נשלמת, וכה דרכה בכל הגלגולים עד שיושלמו ניצוציו עד הרגלים וכדין ייתא משיחא.

ודע כי בענין העבירות שעושה עתה זה הניצוץ אין לשאר הנפש עונש עליהם, רק מן הזכיות כי היא מסייעת עתה במצוות דווקא, ונמצא כי כל הנפש היא מתגלגלת בכל חלקיה, אמנם מה ששייך אל זה הגוף הוא אותו חלק

הניצוץ ההוא, ובו תלוי העונש. אמנם בסוד הייבום מתגלגלת כל חלקי הנפש בעצמה לצורך עצמה, והענין כי המתגלגל מחמת עבירה יש לו תקנה ביסורים וכיוצא, אך מי שאין לו בנים לא הצליח כלל ועיקר והרי הוא כאלו אינו, וצריך להתגלגל הוא עצמו בגוף השני הזה והוא גופו העיקרי, ולא ישוב בעת התחיה אל הגוף הראשון, ולא יזכה רק אל אותו רוח דשבק ביה באנתתיה, וכמו שזכרנו בענין הנפש, כן גם כן נוהג בחלקי הרוח והנשמה גם כן וכו'.

**אם גם בפעם השלישית לא נתתקנה,
אין לה תקנה עולמית חס ושלום.**

ודע כי מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כי הרשע אינו מתגלגל אלא עד ג' גלגולים הוא סוד הנפש המתגלגלת תחילה לבדה ג' פעמים, ואם בפעם הג' לא התחיל לתקן שום תקנה אז ונכרתה הנפש ההיא לגמרי, אמנם אם התחילו לתקן אז חוזרת להתגלגל אפילו עד אלף דור.

ודע שאם בגוף הראשון עסק הרבה בתורה ולא נשאר לו רק דבר מועט להשלים, הנה איש כזה ודאי שכל מה שעוסק בתורה או במצוות בגוף השני הכל הוא לצורך תיקון נפשו לבד, והנפש תחזור לגוף הראשון העיקרי, כי השני הוא השאלה לבד, וזה סוד שמחת רב ששת כשהיה עוסק בתורה היה אומר חדאי נפשאי לך תנאי לך קראי, והענין כי רב ששת כבר היה בגלגול ראשון אדם גדול, כי היה גלגול החסיד בבא בן בוטא, אמנם נתגלגל על דבר מועט והיה עצב על גופו כי יגע לריק, לכך היה אומר על נפשו חדאי נפשאי פי' אני הגוף איני יכול לשמוח על שאני קורא בתורה, רק השמחה היא לך לבדך כי לך קראי לך

תנאי והכל לתועלתך, ולא לתועלת הגוף הזה כי אתה תחזור בגוף הראשון ולא בגופי זה.

ודע כי המתגלגל על הבנים גופו הראשון נחשב כאלו אינו כנוכח, ולא כשיחזור להתגלגל יוכרחו לבוא נפש רוח ונשמה יחד שלשתן, כי הוא דומה לבנין חדש, וזה אם יעשה מעשים הראויים לזכות אל ג' חלקי נפש רוח נשמה. ודע כי מי שהוא חוזר להתגלגל מחמת שלא היה לו בנים, ואפילו יהיה כשמעון בן עזאי שלא הוצרך להתגלגל על בנים, עם כל זה כשיבא להתעבר באיזה אדם, או להתגלגל באיזה תיקון אחר שחסר ממנו, או לתועלת אחרים, א"א לבא יחידי כי הוא פלג גופא, וצריך לבא בשיתוף אחר בהכרח.

ואמנם כל שאר המגולגלים אינם יכולים להשיג ביחד נפש רוח נשמה, רק תחלה תתגלגל נפשם עד שיזדכך וימות, ואז הרוח מתגלגלת לבדה וכו' וסוד הנפש מתגלגלת עמו בסוד עבור לבד להשלימו, וכו'.

ודע כי לפעמים אפשר שיזכה האדם אל הג' נר"נ בפעם א' ובגוף א', וזה כאשר נתגלגלה הנפש לבדה תחלה, אם אז היא מזדככת כל כך יש לה תקנה, כי כשישן בלילה ומפקיד נפשו ביד השם יתברך ע"ד נפשי אויתך בלילה כמו שנתבאר אצלנו, אז נפשו נשארת למעלה בסוד באר עליון בסוד מ"נ, וכשהוא נעור משנתו נכנס בו הרוח לבד, וזה נחשב לו כאלו נתגלגל פעם אחרת, והולך ומשלים הרוח, ואז תבוא נפשו ותהיה מרכבה אל הרוח, ואז אפשר להיות שניהם יחד בזה הגוף, וכן הענין בחלק הנשמה, כי יצא הרוח ותיכנס הנשמה, ואחרי שנשלמו אז יבא נפש רוח ויעשו לה מרכבה וכו'.

ודע כי יש יכולת בנפש או ברוח או בנשמה לעלות וללקט

ניצוצות נפשו ורוחו או נשמתו אשר הם למטה בקליפות ויש להם תקנה על ידה, וזה סוד עשרה הרוגי מלכות כי על ידי הריגתם זכו ללקט כל הניצוצות שתחתיהם ולהעלותם אל מציאות יותר מובחרת ולתקנם. ודע כי כל אחד מהניצוצות של שורש הנשמה צריך לקיים כל התרי"ג מצוות, כי אין לך אבר שאין כלול מכולם, אף אינו דומה מי שכבר קיים שרשי כל המצוות אף על פי שהוא לא קיימם, למי שלא קיימו עדיין מן השורש שלו.

ודע כי המצוות שאינם יכולים לקיימם בעולם הזה, כמו הקרבנות וכיוצא, הנה לזה צריכין להתגלגל כל אותן שלא קיימו מצוות אלו אחר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו לקיימם, וזהו שאמר רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול כשהטה את הנר בליל שבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה. אמנם שאר המצוות כמו יבום וכיוצא, אשר אין יכולת באדם לקיימם אם לא שהקדוש ברוך הוא אינה אותם לידו, הנה כאשר איזה אדם שבאה לידו מצוה זו ולא קיימה צריך להתגלגל לקיימה, לפי שבאה לידו ולא עשאה, אבל מי שלא באה לידו יתעבר בזה האחר דרך עיבור ולא גלגול ממש ואז יקיימנו.

שער האמונה

גודל העונש למחוסרי אמונה שאפילו צדיק אם אינו שלם באמונה אין לו עולם הבא

כמה יש להיבהל מדברי הגמרא (סוטה מ"ח) על פסוק "כי מי בז ליום קטנות" (זכריה ד, י) - מי גרם לצדיקים שיתבזבוזו שלחנם לעתיד לבוא, קטנות אמנה שהיתה בהם. והוא תמוה, והלא מדברים כאן בצדיקים, ומאיך נאשמים המה בקטנות

קיב שכר פרשת צו - פרק כ"ד ועונש

אמנה, אלא כמבואר, המבחנים הקטנים של האמונה שמזדמנים לנו לרגעים ומקוממים אותנו לקצף והקפדה, קשה מאד להתמודד עמם תמיד. מדי פעם מנצחים אנו, ואולי מכך ששוכחים מהשגחתו יתברך, אולם עלינו להיות דרוכים ומוכנים למצבים השכיחים הפוקדים את בני האדם יום יום, כי אחרת בכך מתבזבזו שלחנו לעתיד לבוא.

נסיון האמונה

**מי שכועס על אשתו כשלא עשתה דבר בשבילו,
סימן שהוא מחוסר אמונה חס ושלום.**

אדם בקש מאשתו קודם צאתו לעבודה שתסדר לו דבר מה במשך היום. הוא מגיע בצהרים ושאלתו בפיו: האם עשית את בקשתי, ומשיבה לו: סליחה, לא היה לי זמן, או שעונה לו: פשוט שכחתי וכדומה. תיכף מתפרץ הוא: למה שכחתי, למה לא בצעת את מבוקשי, ועוד למה ולמה.

לאדם נדמה שאין זה פגם באמונתו, שהרי יהודי מאמין הוא, וכל כעסו הוא על אשתו וזהו ענין נפרד. האין זו קטנות אמונה בהשגחת הבורא, שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, האדם אמנם הוא בעל בחירה ואמנם בידו לעשות או שלא לעשות, אולם התוצאה הסופית מוכיחה על רצון השם, שמאחר וכך נעשה כבר, הרי שזהו רצון השם שכן יהיה ולא משהו אחר.

מעשה נורא באחד שהיה לו פרנסה משלושה סוסים

פעם בא ל"חפץ חיים", עגלון אחד, והתלונן לפניו שבמשך זמן קצר נפלו לו שלושה סוסים שהיו נותני לחמו. רבי ישראל מאיר נזדעזע לשמע הדברים האלה, הפסיקו מיד ואמר לו: "חלילה, הרי אזניך אינן שומעות מה שפיך מדבר, האם הסוסים הם נותני לחמך. הרי השם הוא הזן ומפרנס לכל" ולא הפסיק מלתמוה ולדבר לעצמו כל אותו יום כמה סכלים

הם האנשים שאינם מרגישים את בורא העולם המחיה את הכל והזן את הכל, ובמקום זה רואה העגלון את מפרנסו בסוס, הנגר בעץ, החייט במכונת התפירה וכו'.

שַׁעַר הַתְּשׁוּבָה

תשובה עם חרטה

אברך אחד בא פעם לפני הרב הקדוש מורינו הרב רבי מאיר מפרימישלאן זצלה"ה, ובקשתו שטח לפני הרב הקדוש שחפץ הוא לשוב בתשובה לפני השם יתברך, אמר לו הרב הקדוש מורינו הרב רבי מאיר מפרימישלאן, אם חפץ אתה לשוב בתשובה, מהצורך שיהיה לך חרטה על מעשיך, ענה אברך הלז, בוודאי, כי באם לא הייתי מתחרט, לא הייתי בא לפני הרבי, הזדעק הרב הקדוש מפרימישלאן ואמר לו בזה הלשון, הלזאת בשם חרטה ייקרא, "מאיר" יספר לך את אשר נקרא חרטה, והתחיל לספר בזה הלשון:

פעם היה אברך אחד אשר קיבל לעת חתונתו נדוניא בסך מאתיים זהובים, כדי שיהיה לו סכום מוכן לפשוט ידו במסחר לאחר חתונתו, אברך הלזה יצא לשוק וקנה מכספו אריג בחמשה פרוטות המעטער, בסך הכל של ארבעת אלפים מעטער בשווי של מאתיים זהובים, ויהי היום, ואברך זה יצא עם סחורתו ליומא דשוקא, כדי למכור את סחורתו ולהרוויח בה.

ובהגיעו למחוז חפצו לרחוב השוק, שמע קול קורא ומכה בתוף, (כידוע שבימים ההם הכריזו על מחיר הסחורות בהכאת תוף) פנה האברך אל אחד הסוחרים ושאלו מה הוא הכאת התוף, ענה לו שמכריזים שעלה מחיר האריג לעשר פרוטות המעטער, כמובן שאברך זה שמח בלבבו שיוכל

קיד שכר פרשת צו - פרק כ"ד ועונש

למכור את סחורתו בכפליים, ויש כבר בידו ריוח נקי של מאתיים זהובים, נכנס עם עגלתו לרחוב השוק כדי לחפש מקום מתאים להעמיד דוכנו ולהתחיל למכור הסחורה, בעוד שהוא מחפש מקום חניה, שמע קול מבשר ואומר שכבר נתייקר מחירי אריגים ועולה עשרים פרוטות המעטער, ועד שהוא מתמלא שמחה מהתייקרות השער, שמע מרחוק עוד הפעם את קול המכריז ואומר, שמעטער אריג, עולה כבר שלושים פרוטות ובדרך זה עלה מחיר האריגים למעלה למעלה, עד ששמע שמעטער אריג עולה כבר זהוב שלם, והיינו מאה פרוטות והוא עדיין לא התחיל למכור את סחורתו, (כל זה מספר הרב הקדוש רבי מאיר מפרימישלאן אל האברך שבא לקבל תשובתו).

אד, כיון שכבר פנה יום, חשב לו אברך זה בלבו, על מה ולמה אמהר כעת למכור את סחורתי, והנה כבר לפנות ערב, והלא ממילא כבר נתעשרתי והון רב ועצום בידי כי את כל הסחורה קניתי רק במאתיים זהובים, וכעת סחורתי שוה הוא, ארבעת אלפים זהובים, ובין לילה נתעשרתי הון ועושר כזה, ומה לי למהר, הנה אסור לאכסניא לאכול ולהשביע נפשי, ולנוח קצת מעמל וטורח הדרך, ובבוקר אלך ואמכור את סחורתי ואשוב לביתי כשהון ועושר בידי, אומר ועושה הוא, ונכנס לבית מרזח, וצוה שיביאו לו בשר ודגים וכל מטעמים, ופרפראות ולפתן, ובסוף יין ישן נושן, כדרך הנגידים, כי בטוח וסמוך היה שהנה כבר נתעשר עושר רב, ואחר כך צוה שיכינו לו מטה מוצעת היטב, ושכב לנוח מעמל הדרך, ולפני שינתו התחיל לחשוב חשבונות מה יעשה עם כל ההון והעושר הזה.

ויהי בבוקר כאשר יצא האברך זה לרחוב השוק, שמע קול מכה בתוף ומכריז, וכאשר שאל על קול המכריז, ענו לו שכרוז יוצא, שמחיר האריג ירד פלאים, ובעד שלשה פרוטות... יכולים לקבל מעטער אריג, (כי כאשר שמעו הסוחרים שאריגים עובר

שכר פרשת צו - פרק כ"ד ועונש קטו

לסוחר הוא, וחסר סחורה מסוג זה על השוק, הביאו סחורה זאת מכל הכפרים הסמוכים, עד שנתרבה סחורה זאת, ועל ידי זה ירד מחירה פלאים כמובן).

וכמובן שאברך זה נהיה לו שחור בעינים וראשו הסתחרר עליו, והתחיל לתלוש שערות ראשו, והחל צווח ככרוכיא, אוי לי, ווי על נפשי, ומה עשיתי ובין לילה נתהפך לעני מרוד, ואפילו את הקרן לא אוכל להוציא, ואילו הייתי מוכר את סחורתי רק בעת שהגעתי אל השוק, גם כן הייתי מרויח בכפליים, ועכשיו במו ידי איבדתי את כל הוני ורכושי, ומה מרה היתה עליו נפשו, ונוסף על כל זה, עוד אכל סעודה כזאת, ועל חשבון מי עשה זאת, ולא די שלא נתעשרתי, עוד נהיה בעל חוב, וכל זאת הוא מפני שלא מכר את סחורתו ביום אתמול וכו' וכו'.

וסיים הרב הקדוש רבי מאיר מפרימישלאן זצלה"ה את דבריו, ואמר אל האברך אשר ישב לפניו שביקש לשוב בתשובה, מעצמך אתה יכול להבין האיך שהתחרט אותו אברך על אשר לא מכר את סחורתו בעיתה, ואבד את כל הונו, חרטה כזאת הוא תקרא בשם "חרטה", ואם מתחרטים באופן כזה כמו שאברך הנזכר לעיל התחרט או אזי יכולים לשוב בתשובה אמיתית לפני המקום ברוך הוא (דרכי הצדיקים פרק ג').

שַׁעַר הַגְּלוּלִים

וזה לשון רבי חיים ויטל (בספר שער הגלגולים הקדמה כ"ב דף כ"א ע"ב) וכבר כמה פעמים הייתי עם מורי ז"ל הולך בשדה, והיה אומר לי: הנה איש אחד הנקרא בשם כך והוא צדיק ותלמיד חכם, ולסבת עוון אחד פלוני שעשה בחייו, הוא עתה מתגלגל תוך אבן זה או צמח זה וכיוצא בו כמו שיתבאר

לקמן, ומעולם לא הכיר בו מורי ז"ל, והיינו חוקרים אחר הנפטר ההוא והיינו מוצאים את דבריו כנים ואמיתיים, ואין להאריך בדברים אלו כי לא יכילם ספר, ולפעמים היה מסתכל מרחוק ת"ק אמה בקבר אחד שבין עשרים אלף קברים אחרים, והיה רואה נפש המת הנקבר שם עומד על הקבר ההוא, והיה אומר לנו בקבר ההוא קבור בו איש פלוני ושמו פלוני, ומענישים אותו עונש פלוני על עוון פלוני, והיינו חוקרים על האיש ההוא ומצאנו את דבריו נכונים ואמיתיים, וכאלה רבות וגדולות לא יכילם רעיון.

כותב הרב ר' שמואל ויטל : אמר שמואל : זכורני ביום ראש השנה שהיה מורי אבא מארי ז"ל דורש על המים ביום תשליך, ראינו צפרדע באה בנהר, והתחלנו להשליך עליה אבנים ואבא מארי ז"ל היו עיניו סגורות ודורש בתורה כדרכו, ומקול צפצוף הצפרדע פתח עיניו וגער בנו ואמר לנו : שהיתה נשמה אחת שבאה לשמוע תורתו ובאה מלובשת בצפרדע זו, ולכבודה התחיל לדרוש בענין צפרדע, למה נקראת צפרדע, לשון צפור דעה.

הצדיק מוה"ר משה גלאנטי אב"ד העיר צפת ספר פעם על מה שראה ושמע בהיותו במחיצת האר"י הקדוש, "כשהגיע לעיר הקודש צפת", ספר מוה"ר משה גלאנטי, הלך לעין הזיתים להשתטח על קברו של רבי יהודה בר רבי אלעאי אני נלוותי אליו ועמדתי סמוך למקום שהוא עמד. והנה ראינו עורב עומד על אחד מענפי עץ הזית שהיה במקום, וקורא קר"ק קר"ק פעמים רבות. זמן מה עמדנו שם ואז שאל אותי האר"י אם הכרתי אדם אחד בשם שבתה שהיה גובה מיסים בצפת, השבתי לו שאני אכן הכרתי יהודי זה והוספתי שהיה האיש הנ"ל אכזר ורע לב והיה מציק ליהודים בגביית המסים, "ובכן דע לך", אמר לי האר"י הקדוש, "שנשמתו של אותו יהודי מגולגלת בעורב הזה, ובקולות שהוציא מפיו ספר לי

שאני אכן הכרתי יהודי זה והוספתי שהיה האיש הנ"ל אכזר ורע לב והיה מציק ליהודים בגביית המסים, "ובכן דע לך", אמר לי האר"י הקדוש, "שנשמתו של אותו יהודי מגולגלת בעורב הזה, ובקולות שהוציא מפיו ספר לי שהוא פלוני בן פלוני ובגלל אכזריותו במיוחד כלפי העניים שהיה פושט גלימתם מעל כתפיהם והמשכבות מתחת גופיהם, נענש להתגלגל בעורב ולהצטער מאד. "ועתה", סיים האר"י את דבריו, "מבקש הוא ממני שאתפלל עליו. להפתעתי", סיים מן"ר משה גלאנטי את ספורו: לא נענה לו האר"י הקדוש, אלא פנה אליו ואמר: "רשע לך לדרכך כי אינני מתפלל עליך!" באותו רגע פרח לו העורב ונעלם. (שבחי האר"י).

איש אשר היה בקי בש"ס בבלי ירושלמי

ספרא ספרי ותוספתא מגולגל בדג

הרב הקדוש רבי יצחק מסקוירא ספר, שכאשר היה אביו המגיד הקדוש רבי מרדכי בעיר באהסלוב, הביא לו אחד מאנשי שלומו, דג גדול לכבוד שבת קודש. הרבי בכבודו ובעצמו השגיח ברוב כונה על הכנת הדג ובישולו ובליל שבת קודש אכל ממנו חלק גדול. אחר כך פנה אל בניו שישבו לידו ואמר: "אכלו נא מן הדג הזה שרדף אחרי דרך שלושים ערים, האיש אשר היה מגולגל בדג זה" הוסיף ואמר "היה בקי בש"ס בבלי וירושלמי, ספרא ספרי ותוספתא". (סיפורים ומאמרים יקרים)

אחד מהדברים שהאדם נותן חשבון בפטירתו, אם חקר

מהות נשמתו, מה בא לתקן בזה העולם

בזוהר [חדש] שיר השירים (ע, ד) אמרו, כי אחד מהדברים שהאדם נותן חשבון בפטירתו, **אם חקר מהות נשמתו, ועל מה זה בא לעולם, ומה בא לתקן בזה העולם.** כי **כאשר האדם ישים על לבו הדברים האלו יהיה זריז כגבור לרוץ אורחות חיים, לתקן מה שמוטל עליו לתקן, כדי להשלים כוונת הבורא, בעוד שנשמת אלוקי באפו, עד אשר לא יחשכו כוכבי נשפו.**

מורא מקדש

- מצות התוכחה והגערה -

מצות עשה על כל איש מישראל הוכיח את חבירו, כשראו שחטא, שנאמר "הוכח תוכיח את עמיתך" (רמב"ם דעות ו').
וכן אמרו (שבת קי"ט): לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה.

הלכה היא במצות תוכחה שהמוכיח את חבירו צריך להוכיחו בנחת ובלשון רכה שנאמר "ולא תשא עליו חטא", שלא לדבר בתחילה קשות (רמב"ם שם). ובמדבר בשעה שהשליח ציבור חוזר התפילה מבואר (אורח חיים סימן קס"ד ז'): "אם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערים בו".

- מורא מקדש לר' ייבי סבא -

המדבר בבית הכנסת דברי חול אין לו חלק באלקי ישראל מצות אנכי ה' אלוקיך, מי שרוצה לקיים ולקבל עול מלכותו ברוך הוא, לא ידבר בבית הכנסת כמו שכתוב בזוהר תרומה (דף קל"א): ומאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול [ומי שמשוחח בבית הכנסת בדברי חול], ווי ליה דאחזי פרודא, [אוי לו שמראה פירוד], ווי ליה דגרע מהימנותא, [אוי לו שגורע האמונה], ווי ליה דלית חולקא באלהא דישראל, [אוי לו שאין לו חלק באלוקי ישראל], דאחזי דהא לית אלהא, ולא אשתכח תמן [ולית לה חולקא בה], [שמראה שהרי אין לו אלוקי, ולא נמצא שם, [ואין לו חלק בו]], ולא דחיל מנה, [ולא ירא ממנו], דאנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעלא [ונוהג קלון בתיקון העליון שלמעלה], וכו'.